

VESTNÍK

MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR

Čiastka 1

2024

Ročník XXXII

Obsah

- Manuál pre ochranný odstrel medveďa hnedého

MANUÁL PRE OCHRANNÝ ODSTREL MEDVEĎA HNEDEHO

Dátum účinnosti 1. marca 2024

Obsah

1. Účel a rozsah manuálu	4
2. Legislatívny základ	4
3. Vymedzenie pojmov	4
4. Nebezpečné situácie	5
4.2 Zdroje informácií o rizikách.....	6
4.3 Zainteresované subjekty pri riešení nebezpečných situácií.....	6
4.4 Rizikové oblasti a rizikové obdobia	6
4.5 Systém hodnotenia rizík	7
5. Prijatie hlásenia	7
5.1 Evidencia a spracovanie hlásenia	8
6. Systém organizácie a pracovné postupy po nahlásení výskytu medveďa hnedého v intraviláne	8
6.1 Pracovný postup po nahlásení zaznamenaného výskytu medveďa hnedého v intraviláne	9
6.2 Pracovný postup po nahlásení aktuálneho výskytu medveďa hnedého v intraviláne pri významnej miere rizika, vysokej miere rizika alebo extrémnej miere rizika.....	9
7. Zložky zásahu	10
7.1 Veliteľ zásahu.....	10
7.2 Úlohy PZ SR	11
7.3 Úlohy a povinnosti užívateľa poľovného revíru	11
7.4 Úlohy a povinnosti poverenej osoby	11
7.5 Úlohy a povinnosti zástupcu samosprávy	12
8. Technické vybavenie pri zásahu	12
9. Eliminácia problémového jedinca medveďa hnedého	13
9.1 Eliminácia jedincov počas ochranného odstrelu	13
9.2 Veliteľ zásahu je v priebehu realizácie eliminácie problémového medveďa má právo	14
9.3 Veliteľ zásahu je v priebehu realizácie eliminácie problémového medveďa povinný.....	14
10. Krízový štáb	14
11. Pokyny pre komunikačné oddelenie ŠOP SR	15
11.1 Zásady komunikácie prostredníctvom médií a tlačových správ	16
11.2 Komunikačné bariéry	16
12. Mlčanlivosť	16

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CHKO	Chránená krajinná oblasť
PZ SR	Polícijný zbor Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NLC	Národné lesnícke centrum
NOVS	Národné odborné vedecké skupiny
NP	Národný park
SPK	Slovenská poľovnícka komora
SR	Slovenská republika
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ZTMH	Zásahový tím pre medveďa hnedého

1. Účel a rozsah manuálu

Manuál pre ochranný odstrel medveďa hnedého v Slovenskej republike (ďalej len „manuál“) určuje postupy pri riešení nebezpečných situácií spojených s priamymi alebo nepriamymi rizikami v súvislosti s ohrozením majetku, zdravia a života ľudí pri výskyte medveďa hnedého v intraviláne miest a obcí, a to od prijatia, spracovania a evidencii hlásení, cez pracovné postupy po nahlásení výskytu medveďa hnedého v intraviláne, až po spoluprácu pri zásahoch a elimináciu problémového/synantropného jedinca.

Manuál je vytvorený s cieľom stanoviť a zdokonaľiť operačné postupy, metodiky, príručky a nástroje používané pri riadení konfliktných situácií na základe súčasných poznatkov a získaných skúseností. Uvedený dokument dopĺňa postupy a opatrenia schválené v Programe starostlivosti o medveďa hnedého.

Zdôvodnenie:

Nárast počtu konfliktných situácií medveďa hnedého s človekom je dôsledkom dlhodobého neriešenia problému s výskytom medveďov v blízkosti ľudských obydľí a v dôsledku synantropizácie veľkého počtu jedincov v rizikových oblastiach.

2. Legislatívny základ

- smernica rady č. 92/43 / EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín;
- nariadenie Rady (ES) č. 1/2005 z 22. decembra 2004 o ochrane zvierat počas prepravy a s ňou súvisiacich činností a o zmene a doplnení smerníc 64/432/EHS a 93/119/ES a nariadenia (ES) č. 1255/97;
- oznámenie Komisie - Usmerňovací dokument o prísnej ochrane živočíšnych druhov európskeho významu podľa smernice o biotopoch;
- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- interná smernica ŠOP SR IS-16-2019_PZaS o používaní zbraní a streliva;
- príkaz generálneho riaditeľa PGR ŠOP SR č. 14/2020 k zabezpečovaniu pracovnej pohotovosti.

3. Vymedzenie pojmov

Na účely tohto manuálu sa rozumie:

konfliktnou situáciou - nebezpečná situácia s rizikom ohrozenia majetku, zdravia a života, riešená v súvislosti s medveďom hnedým,

ohrozením – aktívne pôsobenie nebezpečenstva, ktoré môže pôsobiť na ľudí, majetok a procesy a spôsobiť úraz, ochorenie alebo stratu na živote,

rizikom – je vyjadrením pravdepodobnosti a závažnosti zranenia alebo ochorenia, prípadne straty na živote, ako aj spôsobením škody pôsobením nebezpečenstva,

nebezpečenstvom – čokoľvek čo má potenciálnu schopnosť spôsobiť ujmu alebo poškodenie majetku, zdravie človeka a života v tomto prípade v súvislosti s medveďom hnedým,

hodnotením rizika - proces pozostávajúci z identifikácie nebezpečenstva a ohrozenia, odhad pravdepodobnosti závažnosti a následkov rozhodnutia, či je riziko akceptovateľné alebo neakceptovateľné klasifikácií ohrozenia a charakteristiky rizika,

elimináciou rizika - proces voľby postupov na odstránenie alebo obmedzenie neakceptovateľných rizík, ktoré musia byť vykonané ihneď na základe hodnotenia rizika a iných opodstatnených faktorov vrátane výberu vhodných možností prevencie a kontroly,

komunikáciou o riziku - výmenu informácií o riziku a faktoroch spojených s rizikom medzi zainteresovanými zložkami.

Pod pojmom „**nepoľovná plocha**“ sa rozumie: zastavané územie obce, zastavaný pozemok, cintorín, nádvorie a dvor, ihrisko, ohradená záhrada, ovocinárska a lesná škôlka, vinica, sad, park, pozemok slúžiaci na farmový chov zveri, dráha, diaľnica, cesta I., II. a III. triedy, letisko a prístav, ostatný oplotený pozemok, ak nie je zvernicou, iný pozemok podľa rozhodnutia obvodného lesného úradu.

Pod pojmom „**intravilán miest a obcí**“ sa rozumie: centrálna časť katastrálneho územia obce vyznačujúca sa súvislo zastavanými a na zastavanie určenými pozemkami vrátane vnútorných cestných komunikácií, plôch zelene, technickej a občianskej vybavenosti.

4. Nebezpečné situácie

Nebezpečné situácie sú situácie, pri ktorých môže vzniknúť riziko.

Riziká výskytu medveďa hnedého s človekom sú najmä:

- prenikanie jedincov medveďa hnedého do intravilánov;
- výskyt medveďa v blízkosti intravilánu, alebo zastavaných častí;
- výskyt medveďa na cestách I. a II. triedy, rýchlostných cestách a diaľniciach;
- výskyt medveďa, ktorý spôsobuje škodu na poľnohospodárskych plodinách, ovocných stromoch a hospodárskych zvieratách
- výskyt medveďa pri vyhľadávaní si potravy v blízkosti ľudských obydlí;
- pri stretoch s medveďom na blízku vzdialenosť;
- pri vstupe človeka do priestoru samice s mláďatami.

4.2 Zdroje informácií o rizikách

Zdroje informácií o rizikách môžu pochádzať z:

- oznámenia verejnosti na číslo tiesňového volania 112 alebo liniek tiesňového volania 158, 150 a 155;
- oznámenia samospráv;
- oznámenia PZ SR;
- oznámení správ CHKO;
- oznámení užívateľov poľovných revírov;
- poľnohospodári, včelári, chovatelia hospodárskych zvierat;
- vedecká a výskumná komunita;
- akýchkoľvek iných zdrojov (iné zainteresované subjekty, média atď.)

4.3 Zainteresované subjekty pri riešení nebezpečných situácií

Medzi zainteresované subjekty pri riešení nebezpečných situácií sú:

- ŠOP SR – ZTMH, Správy NP a Správy CHKO;
- PZ SR;
- užívatelia poľovných revírov;
- samosprávy;
- vlastníci a užívatelia pozemkov.

4.4 Rizikové oblasti a rizikové obdobia

Rizikové oblasti sú pravidelne určované na základe katastrálnych území, v ktorých v predchádzajúcom období (predchádzajúci rok/2 roky) najčastejšie dochádza k pravidelnému prieniku synantropných jedincov medveďa hnedého do intravilánu, prípadne blízkosti ľudských sídiel v extraviláne (individuálne prehodnotí príslušná pracovná skupina).

Rizikové obdobia boli spracované na základe rozdelenia hlásení počas kalendárneho roka. Počet hlásení v kalendárnych mesiacoch počas jednotlivých rokov sa môže mierne líšiť (prostredie, územie výskytu), a to v závislosti od viacerých faktorov, ako napr.: potrava a jej dostupnosť (výsev poľn. plodín, semenné roky buka a duba, vplyv klimatických podmienok na hibernáciu – jej začiatok a koniec).

Rizikové obdobia je možné vysvetliť etológiou medveďa hnedého nasledovne:

- výskyt jedinca medveďa hnedého v skorom jarnom období (marec, apríl) je spôsobené vyhľadávaním ľahko dostupnej potravy v blízkosti ľudí po hibernácii (včelstvá, odpadkové koše);
- výskyt jedinca medveďa hnedého v neskoršom jarnom a skorom letnom období (apríl, máj, jún) je spôsobené hlavne prebiehajúcou medveďou rujou (dospelé samce sa

správajú despoticky voči menším jedincom vlastného druhu a hlavne k tohoročným mláďatám (v snahe páriť sa so samicami jej pozabíjajú mláďatá) a ich matkám. Tieto sa zo strachu pred dospelými samicami približujú k ľuďom. Pre takéto správanie bol v minulosti zavedený pojem „human shield“ (ľudský štít), ktorý popisuje, ako zvieratá, ktoré pociťujú strach, hľadajú blízkosť ľudí pre svoju záchranu;

- výskyty jedincov medveďa hnedého v letnom období (jún, júl) sú spôsobené hlavne distribúciou potravných zdrojov (úrodou ovocných stromov, dozrievanie poľnohospodárskych plodín a pod.);
- výskyt jedinca medveďa hnedého v neskoršom letnom a jesennom období (august, september, október) je spôsobené hyperfágiou - najvyšším príjmom potravy.

V období určenom ako rizikové, sa postupuje v režime zvýšenej pohotovosti. Preto je potrebné, aby boli jednotliví členovia pracovných skupín dostupní pre operatívne riešenie problémov. Členom pracovných skupín za pohotovostný režim a zrealizovanú prácu vo vzniknutej krízovej situácii patrí primeraná náhrada.

4.5 Systém hodnotenia rizík

Riziká sa budú posudzovať podľa týchto krokov:

- identifikovanie nebezpečenstiev a ohrození;
- posudzovanie rizík vyplývajúcich z ohrozenia, plánovania postupov na odstránenie alebo obmedzenie rizík a dokumentovanie posudzovania rizík.

V oblasti hodnotenia rizika spolupracuje MŽP SR s pracovnou skupinou, ktorá je tvorená nezávislými vedcami a odborníkmi na problematiku veľkých šeliem a expertmi v oblasti riadenia rizika. V prípade dlhotrvajúcejších krízových situácií, generálny riaditeľ ŠOP SR zriadi krízový štáb.

Nebezpečné situácie prioritne rieši ŠOP SR v spolupráci s PZ SR, užívateľom poľovného revíru, samosprávou, prípadne s vlastníkom alebo užívateľom pozemku.

Na zefektívnenie nahlasovania rizík ŠOP SR zriadi operačné stredisko s novým telefónnym číslom – 18 081, ktoré bude slúžiť 24 hodín pre nahlasovanie nebezpečných situácií s možným vznikom rizika, pre nahlasovanie škôd, ako aj nahlasovanie útokov v súvislosti s medveďom hnedým.

5. Prijatie hlásenia

Zdroje prijatia hlásenia:

- a) na existujúce čísla tiesňového volania 112, 158, 155 a 150;
- b) po zriadení čísla operačného strediska – 18 081.

Počas rozhovoru s operátorom musí ohlasovateľ odpovedať na niekoľko štandardizovaných otázok, ktoré operátorovi pomáhajú vyhodnotiť situáciu a čo najefektívnejšie zareagovať:

1. meno a priezvisko ohlasovateľa;
2. telefónne číslo ohlasovateľa (potrebné pre opätovné skontaktovanie operátora a ohlasovateľa);
3. opis situácie (výskyt medveďa – aktuálny, neaktuálny, ak došlo k zraneniu človeka - typ a rozsah zranení a pod.);
4. časový sled udalostí;
5. miesto udalosti (okres, obec, lokalita – čo najpresnejšie);
6. ak je to možné, poskytnúť kontakt na kompetentnú osobu v danom regióne (v prípade že by operátor nemal možnosť v danej lokalite riešiť situáciu cez NOVS).

Každé hlásenie musí byť posúdené z hľadiska jeho aktuálnosti a úrovne nebezpečenstva

Operátor postupuje podľa „Hodnotenie rizika a kategorizácia rizík“. V prípade komplikovaných situácií, sa zhodnotí a kategorizuje situácia v spolupráci s členmi pracovnej skupiny.

5.1 Evidencia a spracovanie hlásenia

Operačné stredisko vedie v elektronickej podobe po kalendárnych mesiacoch evidenciu hlásení, ktorá obsahuje:

- základné údaje (dátum a čas hlásenia, meno a priezvisko oznamovateľa, kontakt na oznamovateľa);
- lokalizácia udalosti (kompetenčné územie Správ CHKO/NP, okres, katastrálne územie);
- popis udalosti (čo a kedy a komu sa stalo, podrobné údaje o udalosti);
- údaje o jedincovi – ak sú známe (subadultný jedinec, adult, samica s mláďatami);
- riešiteľa (zodpovedná osoba – veliteľ zásahu, ktorému bola udalosť oznámená, zúčastnené osoby, zapojenie členov pracovnej skupiny);
- informované zložky (koho operátor informoval – požiadal o operatívny výjazd);
- evidencia „Protokolu z výjazdu a riešenia situácie“, dodržania stanovených krokov, spôsob vyriešenia problému a ukončenia zásahu.

6. Systém organizácie a pracovné postupy po nahlásení výskytu medveďa hnedého v intraviláne

Na základe posúdenia všetkých dostupných informácií operátor rozhodne, či si nahlásenie výskytu vyžaduje operatívny výjazd alebo nie je situácia krízová. Každú situáciu vyhodnocuje operátor, ktorý v prípade významnej miery rizika, vysokej miery rizika a extrémnej miery rizika kontaktuje všetky potrebné zložky.

6.1 Pracovný postup po nahlásení zaznamenaného výskytu medveďa hnedého v intraviláne

- zabezpečenie obhliadky lokality zameranej na preverenie aktuálnej situácie;
- určenie atraktantu, ktorý výskyt medveďa v blízkosti ľudí a ľudských sídiel zapríčinil;
- monitoring lokality a hliadková činnosť zameraná na identifikáciu predmetného jedinca (jedincov);
- komunikácia s predstaviteľmi samosprávy (prípadne ďalších inštitúcií a štátnych zložiek) a dotknutými vlastníkmi o prebiehajúcej činnosti a navrhovaných opatreniach;
- zber dát a vyhodnocovanie všetkých dostupných údajov o pohybe, mieste výskytu, čase výskytu, spôsobených škodách a správaní sa predmetného jedinca medveďa hnedého s cieľom spoznať jeho zvyky a stanoviť lokality, kde bude v prípade potreby proti jedincovi možné účinne zasiahnuť;
- hliadková činnosť zameraná na ochranu majetku a zaistenie bezpečnosti obyvateľov, prípadne realizáciu plašenia alebo odstránenie predmetného jedinca;
- aplikácia preventívnych opatrení, ktoré sa stanovujú v závislosti od identifikovaného atraktantu;
- poskytnutie informácií o preventívnych opatreniach, realizáciou ktorých je možné predchádzať výskytom jedincov medveďa hnedého a vzniku hospodárskych škôd.

6.2 Pracovný postup po nahlásení aktuálneho výskytu medveďa hnedého v intraviláne pri významnej miere rizika, vysokej miere rizika alebo extrémnej miere rizika

Operačné stredisko s informáciami o situácii okamžite kontaktuje:

1. veliteľa zásahu (povinnosť podľa rozpisu pohotovostných služieb);
2. člen PZ SR (žiadosť o súčinnosť za účelom zabezpečenia priestoru, ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov);
3. zástupcu užívateľa poľovného revíru (žiadosť o súčinnosť, zabezpečenie strelca);
4. starostu, primátora, alebo nimi poverenú osobu;
5. generálny riaditeľ ŠOP SR, ako zodpovednú osobu, štatutára;
6. záchrannú zdravotnú službu a psychológa (v prípade napadnutia);
7. príslušný orgán ochrany prírody;
8. veterinárneho lekára (v prípade potreby).

7. Zložky zásahu

7.1 Veliteľ zásahu

Nebezpečnú situáciu s výskytom medveďa hnedého koordinuje na mieste zásahu veliteľ zásahu. Veliteľom zásahu je člen ZTMH alebo určený zamestnanec ŠOP SR, správy národných parkov alebo správ chránených oblastí. Veliteľ zásahu je označený nápisom „VELITEĽ ZÁSAHU“ umiestneným na viditeľnej časti výstroja.

Úlohy veliteľa zásahu:

- a) vyhodnocuje informácie o nebezpečenstve na mieste zásahu;
- b) určuje úlohy zainteresovaných subjektov;
- c) zodpovedá za organizáciu činnosti zainteresovaných subjektov a za využitie ich vecných prostriedkov na mieste zásahu, ako aj kontrolu dodržiavania zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci;
- d) môže nariadiť v súvislosti so zabezpečením priestoru, aby sa z miesta zásahu vzdialili osoby, ktorých prítomnosť nie je potrebná, alebo aby sa podriadili iným obmedzeniam nevyhnutným na vykonanie zásahu; požadovať prítomný policajný zbor o súčinnosť a zabezpečenie okolia;
- e) určuje hlavný smer a spôsob zásahovej činnosti a vydáva pokyny na plnenie úloh súvisiacich so zásahom;
- f) komunikuje a spolupracuje s príslušníkmi ozbrojených zložiek (ozbrojený bezpečnostný zbor PZ SR, prípadne ozbrojené sily SR - ASR), so záchrannou zdravotnou službou, príslušným užívateľom poľovného revíru a samosprávou;
- g) komunikuje s operačným strediskom o situácii na mieste zásahu, ako aj potrebe ďalších pracovných síl a prostriedkov;
- h) spolupracuje s PZ SR alebo s iným poriadkovým orgánom pri udržiavaní poriadku na mieste zásahu a jeho blízkom okolí, podáva informácie dotknutým orgánom o situácii na mieste zásahu;
- i) vyhotovuje zápis z celej akcie po jej ukončení.

Veliteľ zásahu je povinný:

- postupovať v zmysle tohto manuálu a dohliadať na jeho dodržiavanie
- zabezpečiť potrebnú výstroj pri zásahu uvedenú v bode 8;
- preveriť hlásenie na mieste výskytu; prevziať velenie koordinácie prítomných zložiek Integrovaného záchranného systému na mieste;
- vyhodnotiť riziká a viesť zásah s cieľom bezpečným spôsobom vytlačiť jedinca z intravilánu;
- v prípade synantropného jedinca zabezpečiť jeho následnú bezpečnú elimináciu mimo intravilánu, v prípade možnosti bezpečného zvládnutia aj v intraviláne; v prípade potreby uzavrieť okamžite dohodu o spolupráci s príslušnými užívateľmi PR;
- v prípade vážne zraneného jedinca v intraviláne, prípadne na cestnej a železničnej infraštruktúre a jej blízkosti:

A) v prípade, že sa jedná o samca a samicu bez mláďat zabezpečiť okamžitú elimináciu jedinca;

B) v prípade, že je poranené mláďa, alebo medvedica s mláďaťom/mláďatami je potrebné zabezpečiť priestor, pokiaľ je zranená alebo mŕtva samica je potrebné počkať, kým prídu za ňou mláďatá a tie je potrebné odchytiť, prípadne eliminovať; v prípade, že je zranené mláďa, je potrebné zabezpečiť priestor, sledovať situáciu a v prípade, že sa medvedica k mláďaťu vráti, je nutné ju odplašiť, v prípade veľkej agresie aj eliminovať;

- koordinovať poverených členov Zásahového tímu, ktorí budú monitorovať situáciu a budú súčinní pri identifikovaní jedinca a následne budú monitorovať jeho polohu v prípade, že opustí medveď priestor intravilánu;
- riadiť dohľadanie poraneného jedinca medveďa hnedého, v prípade neúspešnej dohľadávky nahlásiť túto skutočnosť užívateľovi PR, PZ SR, okolitým samosprávam a možným dotknutým subjektom;
- vyhodnotiť príčinu, prečo sa jedinec medveďa nachádzal v intraviláne, ako aj navrhnutie potrebných preventívnych opatrení, aby sa eliminovalo riziko opakovanému vstupu alebo vstupu iného jedinca do intravilánu;
- informovať generálneho riaditeľa ŠOP SR o aktuálnej situácii na lokalite;
- vyhodnotiť „Protokol z výjazdu a riešenia situácie“, o priebehu celej akcie (správa zo zásahu) a iných dôležitých skutočnostiach;
- „Protokol z výjazdu a riešenia situácie“ predložiť operačnému stredisku.

7.2 Úlohy PZ SR

- zabezpečiť ochranu života, zdravia a majetku obyvateľov do príchodu veliteľa zásahu;
- v zmysle oprávnení vyplývajúcich z právnych predpisov spolupracovať s veliteľom zásahu v súvislosti so zabezpečením priestoru, v ktorom bude prebiehať zásah, pred vstupom obyvateľov a nepovolených osôb tak, aby nedochádzalo k mareniu zásahu zo strany civilného obyvateľstva;
- v prípade, že riziko trvá viac ako jeden deň, veliteľ zásahu dohodne formu a rozsah ďalšej participácie PZ SR s príslušným riaditeľom okresného riaditeľstva PZ SR.

7.3 Úlohy a povinnosti užívateľa poľovného revíru

- vyslať na výjazd osobu, ktorá bude v prípade potreby schopná zabezpečiť elimináciu synantropného jedinca medveďa hnedého;
- oboznámiť poverenú osobu s obsahom tohto manuálu, musí zabezpečiť jej skontaktovanie s ostatnými poverenými osobami na riešenie zásahu;

7.4 Úlohy a povinnosti poverenej osoby

- akceptovať a realizovať pokyny a požiadavky veliteľa zásahu v súvislosti s realizáciou eliminácie synantropného jedinca medveďa hnedého;

- konať v zmysle Dohody o spolupráci medzi ŠOP SR a užívateľom poľovného revíru (v prípade, že veliteľ rozhodne o eliminácii jedinca);
- pri usmrtení chráneného živočícha postupovať v zmysle § 65a ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktoré je potrebné na zabezpečenie starostlivosti o chránený druh;
- dodržiavať ustanovenia § 53 ods. 1 a 3, § 54, § 55 ods. 10, § 62 ods. 4, § 66 ods. 3 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

7.5 Úlohy a povinnosti zástupcu samosprávy

- komunikovať a byť súčinný s veliteľom zásahu;
- v prípade potreby použiť obecný alebo mestský rozhlas na vyhlásenie správ pre občanov
- požiadať o vydanie mimoriadneho povolenia lovu na nepoľovnej ploche podľa § 56 ods. 7 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov príslušný okresný úrad, pozemkový a lesný odbor, a to na obdobie od 01.03. do 15.11. príslušného kalendárneho roka, ak ide o mesto alebo obec, ktorá sa nachádza v rizikových oblastiach podľa prílohy č. 5 tohto dokumentu;
- vyzvať fyzické osoby a právnické osoby, ktoré sú užívateľmi väčších plôch v rámci intravilánu, aby sa pridali k žiadosti o vydanie mimoriadneho povolenia lovu na nepoľovnej ploche podľa § 56 ods. 7 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v rizikových oblastiach.

Hlavným cieľom tohto pracovného postupu je zabezpečenie bezpečnosti obyvateľov, vytlačenie jedinca medveďa hnedého z bezprostrednej blízkosti ľuďmi obývaných oblastí a v prípade identifikovaného jedinca, ktorého správanie spĺňa nasledovné stupne: extrémne vysoké riziko, vysoká miera rizika, významná miera rizika, aj jeho bezpečná eliminácia. Ďalším cieľom je identifikácia daného jedinca, monitoring a zistenie atraktantov, vyhodnotenie príčin výskytu medveďa hnedého v danej oblasti a nastavenie preventívnych opatrení, tak aby nedochádzalo k opakovanému výskytu v intraviláne.

8. Technické vybavenie pri zásahu

Účastníci zásahu by mali mať nasledovné vybavenie:

1. vhodný terénny automobil;
2. baterky;
3. vysielacky (v prípade slabého signálu), mobilný telefón;
4. termovízia;
5. termovízny dron;
6. ďalekohľad;
7. vhodná zbraň,
8. nočné videnie;
9. akčná, telová kamera pre zaznamenanie priebehu zásahu;

10. fotopasce na MMS;
11. výstražné prvky a tabule potrebné na vyznačenie prípadného nebezpečného priestoru;
12. a iné.

9. Eliminácia problémového jedinca medveďa hnedého

Medveď je silná, inteligentná šelma, postrelený medveď sa pokúša zaútočiť na strelca (objekt jeho ohrozenia) a je veľmi agresívny. Účinná strelba si vyžaduje strelu s vysokým zastavovacím a deštrukčným účinkom, dobrého strelca, zručnosť, odvahu a vysoké strelecké schopnosti, skúsenosti so správaním sa zvieratá po zasiahnutí strelou, a uvedomenie si rizík, ktoré prináša postrelenie medveďa a jeho následná agresivita.

Najbezpečnejšia je situácia, keď sa podarí medveďa usmrtiť prvým zásahom. Šanca, že strelec bude mať čas na viac zásahov je nízka. Vhodná príležitosť na umiestnenie rany a vystrelenie strely s úmyslom zasiahnuť správne miesto na tele medveďa trvá len niekoľko sekúnd. Je náročné neustále udržiavať pozornosť a nepremeškať vhodný moment na strelbu. Na dosiahnutie bezpečnej eliminácie medveďa musí vystrelená strela nielen zasiahnuť správne miesto na tele medveďa, ale strela použitého kalibru musí mať aj vhodnú priebojnosť, vysoký zastavovací a deštrukčný účinok a samotná zbraň musí mať vysokú spoľahlivosť.

9.1 Eliminácia jedincov počas ochranného odstrelu

Eliminácia jedinca medveďa hnedého je činnosťou súvisiacou so zabezpečením starostlivosti o chránené druhy a je vykonávaná na základe dohody o spolupráci na manažmente populácie medveďa hnedého (*Ursus arctos*) uzavretej vopred (prípadne aj na mieste) medzi ŠOP SR a užívateľom príslušného poľovného revíru.

Predmetom dohody o spolupráci je zabezpečenie súčinnosti vykonávateľa pri starostlivosti o populáciu chráneného druhu živočícha – medveďa hnedého (*Ursus arctos*) so ŠOP SR v príslušnom poľovnom revíri a nepoľovnej ploche v obvode tohto poľovného revíru. Pod starostlivosťou o populáciu chráneného druhu sa v tejto dohode rozumie vylúčenie jednoznačne identifikovaného problémového jedinca medveďa hnedého z populácie usmrtením. O nevyhnutnosti usmrtenia takéhoto jedinca rozhoduje veliteľ zásahu po predchádzajúcom súhlase generálneho riaditeľa ŠOP SR alebo ním povereného zástupcu. Generálny riaditeľ ŠOP SR vyjadruje súhlas s elimináciou jedinca podpisom Protokolu identifikácie synantropného jedinca (povinná príloha Dohody o spolupráci na manažmente populácie medveďa hnedého (*Ursus Arctos*)).

K usmrteniu identifikovaného problémového jedinca medveďa hnedého odstrelom môže vykonávateľ pristúpiť len na základe priameho pokynu veliteľa zásahu v prípade, ak je priamo zúčastnený pri odstrel, alebo na základe preukázateľného pokynu veliteľa zásahu a to formou SMS alebo mailu.

V každom jednotlivom posudzovanom prípade musí ísť o identifikovaného problémového jedinca medveďa hnedého, ktorého správanie spĺňa nasledovné stupne: extrémne vysoké riziko, vysoká miera rizika, významná miera rizika.

9.2 Veliteľ zásahu má v priebehu realizácie eliminácie problémového medveďa právo:

- požiadať o súčinnosť dotknutých užívateľov poľovných revírov. Vybrané alebo poverené osoby sú povinné rešpektovať pokyny veliteľa zásahu. V prípade, ak si aktuálna situácia na lokalite zásahu vyžaduje (ak hrozí alebo dochádza, alebo by mohlo dôjsť k škodám na zdraví a životoch obyvateľstva), veliteľ zásahu môže vydať pokyn na elimináciu nebezpečného jedinca medveďa hnedého;
- požiadať o súčinnosť príslušníkov PZ SR v prípade, ak si aktuálna situácia na lokalite zásahu vyžaduje dodatočné zaistenie bezpečnosti obyvateľov, prípadne ak hrozí alebo dochádza k mareniu zásahu zo strany civilného obyvateľstva.

9.3 Veliteľ zásahu je v priebehu realizácie eliminácie problémového medveďa povinný:

- dodržiavať zásady bezpečnej manipulácie so zbraňou v zmysle bodov 7.1 až 7.4 internej smernice IS-16-2019_PZaS a bezodkladne oznámiť najbližšiemu policajnému útvaru použitie strelnej zbrane v nutnej obrane a krajnej núdzi (podľa § 28 ods. 1 písm. j) zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov);
- zabezpečiť účasť veterinárneho lekára, ak si zvolená forma zásahu vyžaduje imobilizáciu (celkovú anestéziu) a následné usmrtenie problémového jedinca;
- zabezpečiť informovanie hlavnej zodpovednej osoby držiteľa zbrojnej licencie, v prípade zvolenej formy eliminácie problémového jedinca s použitím strelnej zbrane a streliva v držbe ŠOP SR.

10. Krízový štáb

Na zabezpečenie zložitejších rozsiahlych alebo dlhotrvajúcich zásahov (napr. smrteľný útok medveďa na človeka, dohľadávanie postreleného alebo poraneného jedinca medveďa hnedého, útok medveďa na skupinu ľudí, výskyt medveďa v areáloch, kde by mohlo dôjsť k zraneniu detí, alebo viacerých obyvateľov – nemocnice, školské zariadenia a tábory, domovy sociálnych služieb alebo v prípade výskytu viacerých jedincov na plošne malom území) môže generálny riaditeľ ŠOP SR zriadiť krízový štáb ako svoj poradný a výkonný orgán. Účelom zriadenia krízového štábu je umožniť rýchlu a účinnú akciu. Úlohou krízového štábu je riadenie rizika, vydanie predbežných opatrení a zabezpečenie dostatočnej personálnej a technickej kapacity. Krízový štáb zodpovedá aj za udržiavanie komunikácie so zainteresovanými subjektmi. Krízový štáb tvorí spravidla najmenej 6 ľudí, pričom vedúcim krízového štábu je veliteľ zásahu.

Krízový štáb:

- a) plní rozkazy veliteľa zásahu;
- b) zhromažďuje správy z prieskumu a informuje veliteľa zásahu o zmenách situácie;
- c) zabezpečuje súčinnosť s orgánmi miestnej štátnej správy a územnej samosprávy;
- d) zabezpečuje materiálno-technické zásobovanie;
- e) vyhodnocuje informácie o možnosti ohrozenia zdravia pri zistenom výskyte medveďa v zásahovom priestore a informuje o tom veliteľa zásahu;
- f) zabezpečuje potrebnú starostlivosť o zainteresované osoby.

Veliteľ zásahu zabezpečuje spojenie medzi prácou krízového štábu, procesom rozhodovania, procesom hodnotenia rizika a komunikáciou o situácii. Veliteľ zásahu zabezpečuje fungovanie krízového štábu a rozdelenie úloh medzi jeho členov s prihliadnutím na ich odbornosť. V priebehu krízovej situácie krízový štáb nepretržite zhromažďuje a vyhodnocuje príslušné údaje a prehodnocuje dostupné možnosti. V prípade, že sa riziko dostalo pod kontrolu môže veliteľ zásahu činnosť krízového štábu ukončiť a krízový štáb rozpustiť.

11. Pokyny pre komunikačné oddelenie ŠOP SR

O krízovej situácii, určení veliteľa zásahu, zostavení krízového štábu, priebehu a ukončení krízovej situácie a prijatých opatreniach informuje veliteľ zásahu zástupcov MŽP SR a ŠOP SR. Generálny riaditeľ ŠOP SR rozhodne, ktoré aktivity bude komunikovať. V prípade, že vyhodnotí potrebu komunikovať, poverí zodpovednú osobu, ktorá sa k predmetnej veci profesionálne a odborne vyjadrí. V krízových situáciách časť verejnosti pociťuje ohrozenie svojej činnosti, zdravia, osobnej bezpečnosti, či majetku. Efektívna krízová komunikácia je preto základným predpokladom účinného riešenia krízy.

Komunikácia s verejnosťou je dôležitou súčasťou krízového manažmentu organizácie. V každej fáze riešenia krízy má svoju osobitnú dôležitosť. Dôležité miesto v krízovej komunikácii má práca s médiami. Podcenenie vplyvu médií a zlá komunikácia s nimi môže ešte viac prehĺbiť krízovú situáciu. Také informácie prispievajú k ich fyzickému a psychickému komfortu a k pripravenosti vyrovnáť sa s priebehom krízových situácií a s ich dôsledkami.

Komunikačné oddelenie ŠOP SR:

- rešpektuje pokyny a odporúčania veliteľa zásahu pri riešení rizík, v súvislosti s výskytom rizika medveďa hnedého počas a po konkrétnych zásahoch;
- zabezpečuje efektívnu komunikáciu a koordináciu všetkých zložiek podieľajúcich sa na riešení krízy (vlastných i kooperujúcich externých zložiek);
- zabezpečuje vecné a vierohodné informovanie verejnosti o pripravenosti organizácie na riešenie krízy, priebehu jej riešenia, opatreniach realizovaných na jej elimináciu a odstraňovaní následkov.

11.1 Zásady komunikácie prostredníctvom médií a tlačových správ

Na príprave tlačovej správy sa podieľa veliteľ zásahu, pričom pred odoslaním tlačovej správy z komunikačného oddelenia ŠOP SR, resp. odpovedí na otázky jednotlivých médií ohľadne krízovej situácie je potrebné, aby poskytované informácie boli overené veliteľom zásahu a následne:

- pred odoslaním prekontrolované, verifikované, upravené a doplnené;
- zrozumiteľné, vecné a nemenné;
- počas ďalšej komunikácie o krízovej situácii neupravované, nedotvárané a nepretvárané;
- archivované pre analýzy a budúce využitie.

11.2 Komunikačné bariéry

V prípadoch krízových situácií (bez ohľadu na ich rozsah) môžu vznikajú rôzne komunikačné bariéry, spôsobené:

- nepripravenosťou a nedokonalosťou komunikačného systému;
- snahou čiastočne utajiť príčiny a priebeh krízy;
- podceňovaním možných vplyvov na zdravie a život.

Negatívna medializácia ohrozuje povest' organizácie viac ako samotná existencia krízových situácií a problémy pri ich odstraňovaní. Manažéri a hovorcovia pracujú počas krízy pod veľkým psychickým tlakom. Schopnosť zvládať aj také situácie musí byť súčasťou ich kvalifikácie. Je odrazom vyspelosti a zodpovednosti manažmentu. Krízová komunikačná stratégia organizácie musí byť postavená na zásadách otvorenosti, dôveryhodnosti a odbornosti. Ochranný odstrel medveďa hnedého je vystavený obrovskému tlaku médií. Odhalenie utajenia akejkoľvek informácie o možnom nebezpečí, alebo o nepripravenosti na riešenie kritickéj situácie znamená stratu dôvery a pokles dobrého mena.

12. Mlčanlivosť

Členom krízového štábu, ako aj účastníkom zásahu nie je povolené zverejňovanie on – line priebehu zásahu na sociálnych sieťach, ak k tomu nedá pokyn veliteľ zásahu v rámci ochrany zdravia a života ako varovanie pre širšiu verejnosť. Zároveň sa zakazuje zverejňovanie na súkromných profiloch sociálnych sietí podrobnosti o zásahu ako aj nevhodné fotografie usmrteného medveďa hnedého (*Ursus Arctos*) a fotografie členov zasahujúcich zložiek. Nie je povolené nekontrolované informovanie médií ak si to nevyžaduje ochranu zdravia a života, ako aj komentovanie o podrobnostiach priebehu zásahu bez povolenia veliteľa zásahu. Vyjadrenia môžu byť len vo forme osobnej zainteresovanosti bez uvádzania mien zasahujúcich členov alebo podrobností o priebehu zásahu.

K podávaniu oficiálnych vyjadrení majú právo len veliteľ zásahu, komunikačné oddelenie ŠOP SR, generálny riaditeľ ŠOP SR a ním poverené osoby. Ak si to situácia vyžaduje zasahujúce osoby môžu zverejniť varovanie pred nebezpečným jedincom v lokalite, alebo prebiehajúcim zásahu v zmysle predchádzania škôd na zdraví a majetku.